

Pri velikem izpuhtivanji vode ostanejo take soli v zemlji ter postane potem trda in celó nerodovitna;

7. da zemlja v globočini postane rodovitnejši, ter gnoj se boljši in lože razkrojiva. Zrak more globokeji zemljo prešiniti, kjer kislec, gnoj in rudninske tvarine razkrojiva, in tako množi rastlinsko hrano in zboljšuje zemljo;

8. da korenine globokeje segajo. V močvirni zemlji se korenine navadno razprostirajo le na površju, kjer je zemlja bolj suha. Rastlinam pomanjkuje zato potrebne hrane, zato zaostanejo v rasti, imajo le tanko slabo steblo, rade pozebejo, v veliki vročini pa se posušé, ker ne segajo v globočino, kjer je več mokrote;

9. da zemlja postane bolj enako mirna. Ako je suho polje na nekaterih mestih močvirno, je njegovo obdelovanje celó težavno. Oranje pripravno za eno mesto, ni za drugo. Ravno taka je setev. Žito na močvirnih mestih popolnoma še zeleno, je na suhih že zrelo ali še prezrelo. Žetev se ne more povsod o pravem času dovršiti;

10. da so pridelki veči in boljši. Gledé na to, da v suhi zemlji vse rastline v onem istem času zoré, gledé, da v zdravi in topli zemlji, globokeje s koreninami segajo, kjer dobivajo več hrane, gledé, da se v suhi zemlji gnoj in rudninske tvarine vsled delovanja zraka lože in boljše razkrojijo, ter rastline več potrebne hrane dobivajo, gledé, da v taki zemlji žito ne polega tako lahko, moremo pričakovati obilniših in boljših pridelkov. (Dal. prih.)

Nove postave.

Ukaz ministerstva za poljedelstvo od 15. maja 1874, št. 4318,

s katerim se določila o porabi privatnih (necesarških) žebcev za spuščanje ali plemenjenje dopolnujejo, nekoliko pa spreminjajo.

Dodatno k ukazoma ministerstva notranjih reči od 25. aprila 1855, potem ministerstva za trgovino in narodno gospodarstvo, vojnega ministerstva in bivšega državnega ministerstva od 3. februarja 1866 ukazuje se v izdatnejšo povzdigo konjske reje o porabi necesarskih žebcev za spuščanje tako:

1. Vsak gospodar, ki ima žebca ter bi rad dobil dovolilo (dovolilni list, licencijo), zapovedano v omenjenih ministerskih ukazih, da bi smel svojega žebca spuščati, naj to za časa zglaší pri političnem okrajnem glavarstvu svojega stanovališča.

Čas za tako zglaševanje naj trpi najmanj štiri tedne. Postavlja ga in primerno oznanuje z natanko določenim iztekom politično deželno poglavarstvo, dogovorno z deželno komisijo za konjerejske reči, a v deželah, kjer take deželne komisije nij, po dogovoru s kmetijsko družbo, bivajočo v mestu, kjer ima deželno poglavarstvo svoj sedež. Politična okrajna glavarstva naj prejete zglasitve po izteku časa za zglaševanje postavljene polagajo pred politično deželno poglavarstvo.

Kjer posebne okolnosti to svetujejo, sme se razpisilo zglasitev popolnoma opustiti ter precej v zmislu sledečega odstavka 2. oznaniti kraje, v katerih so postavljene pregledovalne (dopuščalne) komisije.

2. Zaradi vsakolotnega pregledovanja (izbiranja) žebcev, ki se hočejo rabiti za plemenilo ali spuščanje, postavlja na podlogi prejetih zglasitev deželna komisija za konjerejske stvari, po dogovoru s političnim deželnim poglavarstvom, oziroma tam, kjer take deželne komisije nij, politično deželno poglavarstvo, po dogovoru s kmetijsko družbo, pregledovalne komisije, kolikor jih je treba, in določa ob enem kraje, kjer bodi

vsaka postavljena, in čas, o katerem se bodo žebci pregledovali.

Dopuščeno je, za več okrajev postaviti samo eno komisijo, ako so razmere ali okolnosti tistega kraja takošne, da gospodarji svoje žebce lahko brez posebne težavnosti in brez nerazmerne zamude priženó pred komisijo.

Število pregledovalnih komisij in kraje, kjer bodo, ter dneve, v katerih bodo uradovale, naj politično deželno poglavarstvo razglasiti dá po okrajnih glavarstvih in županih.

Ogledovanje posameznih žebcev v kakem drugem kraju ali o drugem času sme deželna komisija za konjerejske reči dogovorno s političnim deželnim glavarstvom (oziroma politično deželno poglavarstvo v dogovoru s kmetijsko družbo) izimkoma samo tedaj dovoliti, kedar dotični gospodar iz svojega poplača stroške, ki bi jih prizadela komisija.

3. Pregledovalne komisije se postavljajo na 3 leta.

K vsaki pregledovalni komisiji je za ude privzemati razen dveh poslancev deželne komisije za konjerejstvo, oziroma dveh v konjski reji zvedenih nepristranskih kmetovalcev, zlasti tudi po enega zastopnika političnega okrajnega oblastva, ki ga določi dotični okrajni glavar, dalje po enega zastopnika državne žebčarnice in enega preskušenelega živinozdravnika, ali če takega ni, enega preskušenelega živinozdravnega kovača.

Udje pregledovalne komisije si volijo iz svoje srede prvomestnika, ki vodi komisijo.

4. Žebci se v določenih krajih in ob postavljenih dnevih javno (očitno) pregledujejo.

5. Po zgoraj omenjenih ministerskih ukazih sme pregledovalna komisija za plemenilo pripravne izrekatí samo take žebce, ki se priženó pred komisijo in ki se pri dotičnem ogledu najdejo, da so zdravi in brez vsake podedovane napake (hibe), da so dobri za pleme in primerni rodovom, kakoršni se v deželi največ nahajajo, in plemenom v deželi vzrejanim.

O dotični pripravnosti ali dobroti razsojuje pregledovalna komisija po večini glasov. Kedar se glasovi enako razhajajo, obveljá tisto mnenje, kateremu je pristopil prvomestnik.

Odgovornost za zvedensko najdenje zadeva samo tiste komisijske ude, kateri so strokovnjaki.

6. Sklep pregledovalne komisije je končno-veljaven ter ni dopuščeno, vzklicavati se proti njemu.

Komisija naj gospodarjem žebcev, katerim je prošnja za dovolilo odbila, ustno in, če zahtevajo, tudi pisмено pové, zakaj se jim je odreklo.

(Konec prihodnjič.)

Politične stvari.

O deželnih zborih.

Hitro so letos minuli deželni zbori, zato pa tudi ne eden izmed njih ni izgotovil svojih opravkov. To se nam skoro zdi, kakor da bi le neradi sklicavali deželne zборе in jih sklicujejo le, ker mora tako biti, manj zavoljo stvari, ko zavoljo postavne šege. Nič dobrega vtisa ne stori to, kar se že več let godí, da namreč deželni zbori, komaj pričenshi svoja opravila, že dobé ukaz podvzati se ž njimi, lotiti se najvažnejšega, ker bo treba jim kmalu domu iti, da naredé prostor državnemu zboru. Najvažnejše se zdé — se vé da — vladne predloge. Ker se pa tudi deželni zbori držé tistega dolgotrasnega opravnega reda po starem kopitu, pač v kratko jim odmerjenem času komaj spolnijo naloge po vladi

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2. gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 9. decembra 1874.

Obseg: O drenaži. (Dalje.) — Ukaz ministerstva za poljedelstvo od 15. maja 1874, št. 4318, s katerim se določila o porabi privatnih (necesarških) žebcev za spuščanje ali plemenjenje dopolnujejo, nekoliko pa spreminjajo. (Dalje.) Dobrovoljin opomin našim učiteljem o zimskem času. — Sloga. — Iz sodnijskega življenja. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

O drenaži.

Spisal Fr. Kuralt.

(Dalje.)

IV. Odprti jarki ali drenažne cevi.

Nehoté vrinila se bo marsikateremu, pred ko se bo odločil za drenažo, misel, ali ne bi se to delo ravno tako dobro in še mnogo cenejše izpeljalo z odprtimi jarki. Mislilo bi se, da je to res, al, ako se nekoliko točneje opazuje, prepričali se bomo, da je odpeljevanje vode z odprtimi jarki mnogo dražje, kakor pa z drenažnimi cevmi.

Samo zguba zemlje, katera je pri odprtih jarkih za obdelovanje zgubljena, je že velika, osobito ako se tako delo dovršuje na velikem zemljišči. Na travnikih in pašnikih, kamor se večkrat zaganja živina, imajo odprti jarki slabe nasledke. Živina večkrat cele jarke zasuje posebno v zemlji, kjer je zgornja plast bolj peščena. Jarki postanejo s tem vedno širji, zemlja za obdelovanje se vedno manjša, stroški pri snaženju jarkov se množijo. Gnoj, kateri se nahaja na površji zemlje, se pri odprtih jarkih, osobito pri velikih nalivih, odpelje brez vse koristi z vodo, katera se izteka v jarke iz zemljišča.

Močvirna zemlja ne spušča vode v globočino, ampak odtekati se mora skoz obkraje jarkov. Ako pa obkraj jarkov zmrznejo, je s tem odtok vode zaprt, katera se med onim časom nakopiči, dokler se obkraj jarka ne otopi. Ko se pa to zgodi, voda z veliko silo predre skoz obkraj jarka, ter ga razruši in iznova zasuje. Za snaženje jarkov so zopet novi stroški. Nekatera zemlja obstaja tudi iz več plast. Tako se tudi nahaja, da se pod ilovčasto močvirno plastjo nahaja kremenikasta plast zemlje. Ako se v taki močvirni zemlji napravijo odprti jarki, voda kremenikasto plast vsled njene rahlosti vedno izpodkopava, ter obkraj jarka postane votel in nasledek je, da se jarki zasujejo, ter se morajo zopet snažiti.

Odprti jarki navadno so tudi prave sadnice plevelskih rastlin. V močvirnih jarkih največ raste plevela, kateri se pri snaženju jarkov navadno nameče kot gnoj na druga zemljišča, kjer se plevel obilo zaplodí, pa poljedelec se pri tem ne spomni, da ga je sam zasejal.

Vse to se pa lahko zapreči, ako se mokrota iz zemlje odpeljava po drenažnih cevih, katere se položé v primerno globočino močvirne zemlje. Te cevi ne pomanjšajo nič obdelovanja zemlje, tudi ne zaprečijo njenega obdelovanja.

Gnoj, kateri se nahaja na površji zemlje, kakor fosforova kislina, amonijak ali pa kali, vleze z vodo v zemljo ter se z njo spoji in rastline hrani. Delavnost z drenažnimi cevmi je enakomernija, kakor pa pri odprtih jarkih, kajti cevi se nahajajo v globočini, kjer ne zmrznejo, zatoraj mokrota vedno odpeljavajo.

Drenažne cevi navadno so 12—14 palcev dolge, in 1—4 palce široke, kar se ravna po množini vode, katero morajo odpeljavati. Narejene so iz dobre ilovice, ter se jim dá vsled drenažne tiskalnice oblika in velikost, se posuše potem na zraku, kasneji pa v peči žgó, kakor opeka. Ravno tako narejeni so tudi obodki (šticelj), to so male cevi po 3—4 palce dolge, katere se natikajo na stik dveh cevk, da se cevi ne zamašé tako lahko in vodo boljše odpeljavajo. (Dal. prih.)

Nove postave.

Ukaz ministerstva za poljedelstvo od 15. maja 1874, št. 4318,

s katerim se določila o porabi privatnih (necesarških) žebcev za spuščanje ali plemenjenje dopolnujejo, nekoliko pa spreminjajo.

(Dalje.)

7. O komisijski razpravi naj se piše zapisnik, katerega podpišejo prvomestnik in vsi komisijski udje. Prvomestnik naj ga odpravi političnemu deželnemu oblastvu, da ga porabi, oziroma priobči deželni komisiji za konjerejske reči. Ta zapisnik naj tudi po imenu kaže, kako se je v vsakem posameznem slučaju izšlo glasovanje.

8. Pregledovalna komisija daje zastonj dovolilo na eno leto za spuščanje. To dovolilo (po določenem obrazcu narejeno) daje pravico, žebca, ki ga je v njej na tanko določiti in oznamenjati, v dotičnem okraji in v določenem kraji postaviti za plemenjaka ter ga na mestu ali prostoru za spuščanje namenjenem rabiti za uplemenjanje kobil.

Ako bi se bilo po ministerskem ukazu od 3. februarja 1866 izimkoma zadobilo dovoljenje, hoditi z žebcem od kraja do kraja, mora se to na dovolilnem listu poočítiti.

9. Izkaz podeljenih dovolil naj pregledovalna komisija priobči pristojnemu političnemu okrajnemu oblastvu, katero naj ga po okraji razglasi in vsegdar v razvidnosti ima.

10. Gospodar žebca, za katerega je prejel dovolilo, ima dolžnost, za vsako kobilo, na katero ga je spustil, brž po prvem skoku izročiti gospodarju kobile (po posebnem obrazcu narejeni) spustni listič, v katerem je dostaviti tudi, če jo je žebec še katerikrat pozneje zaskočil, in kedaj.

Spustnino ali skočnino določajo dotičniki, kakor se o njej dogovoré.

Da župan, kakor je v spustnem lističi pristavljeno, na tanko potrdi, kdaj in kako žrebe je kobila storila, to se priporoča zlasti tudi z ozirom na določilo §. 8, lit. g) postave od 16. aprila 1873 (drž. zak. št. 77) o izbiranju konj za vojstvo.

11. Gospodar žebca, za katerega ima dovolilo, je dolžan po obrazci, za to odločenem, za tisti čas dotičnega leta, v katerem je čas kobile brejiti, pisati v dveh primerkih (eksemplarjih) zaporedoma natančen spustni vpisnik o vseh kobilah, na katere je spustil svojega žebca, ter po izteku časa za spuščanje en primerek z dovolilnim listom vred po županstvu poslati političnemu okrajnemu oblastvu, drugi primerek pa sam za svojo rabo hraniti, da bode mogoče poizvedeti za žebeta. Politično okrajno oblastvo odpravlja spustne vpisnike z dovolilnimi listi na dotično državno (cesarsko) žebčarnico. (Kon. prih.)

Šolske stvari.

Dobrovoljin opomin našim učiteljem o zimskem času.

Misliti smemo, da učitelji naši bodi-si v mestih ali na kmetih dve reči gotovo vedó: 1) da otroci imajo več gorkote v sebi kakor stareji človek, 2) pa je to, da če človek iz pretople sobe pride na mrzli zrak, se lahko prehladi. Prehlajenje pa napravi mnogotere bolezni, največkrat kašelj, gripo, pljučnico, in poslednje čase še tisto grozovito in kužno bolezen v grlu, ki v 2—3 dneh zadavi človeka, posebno otroke, in mu spridi vso kri; zdravniki to bolezen imenujejo difteritis (Rachenbräune); prosti ljudje jej pravijo „nova bolezen“.

Skrb javnega zdravstva se je jela dandanes obracati tudi na zdravje šolske mladine, posebno v ljudskih šolah, in spominjamo se, da smo brali, da je tudi Kranjski zdravstveni svet to zadevo obravnaval; ali je po njegovih nasvetih v šolah že kaj djansko vpeljanega, ne vemo; to pa vemo, da je v naših šolah večidel velika in zdravju otroškemu jako škodljiva napaka, namreč ta, da se šolske sobe preveč kurijo, in da iz tacih sob šolska mladina mnogokrat bolezen domu prinese. Hlapci, kateri šolske peči kurijo, navalé na enkrat za celi dan drv v peč, naj je zunaj zeló ali malo mrzlo; sobe se malokaterikrat prezračijo po odprtih oknih in vratah, kjer se mladina po 3 ali 4 ure poti, in spotena pride potem na mrzli zrak ali še celó na hud prepih (Zugluft), — in bolezen je narejena.

Stariši izročujejo svojo najljubšo lastnino šolam, pa dobijo bolne otroke domú.

Da se zlasti v sedanjih zdravju nevarnih časih odvrnejo take nesreče, zato opominjamo vse učitelje in jih vljudno prosimo, naj skrbno odvrtaajo presilno kurjavo v šolskih sobah in skrbé za potrebno njih prezračevanje.

Čez 13 stopinj po R. gorkomeru ne bi v nobeni

šolski sobi smelo biti gorkote. Tako mero gorkote le nekoliko vajeni človek brž čuti, ko v sobo stopi; če pa učitelj morebiti nima tacega rahlega občutka, naj daruje šolski sobi gorkomer, ki ne stane veliko čez 1 gold.

Slišali smo o nekem učitelju, kateremu je prvo to, da stopivši v šolsko sobo, dá okna odpreti, in ko se je soba navzela čistega zraka, potem jih dá zapreti.

Tako je prav! Taka šolska soba je zdrava; niti učitelj, niti mladina ne sedi v znoji svojega obraza v šoli, in ni se bati, da iz šole gredé bi se prehladila.

Telovadbo so vpeljali v šolo posebno iz zdravstvenega namena, in šolski vodje in nadzorniki ostro pazijo, ali telovadi mladina. Mi pa jih vprašamo: ali gredó katerikrat pozimi po šolah in opazujejo toploto njihovih sob?

Ker je lože bolezni odvrtaati, kakor že ostale zatreti, zato naj bi ne bil naš opomin klic vpijočega v puščavi!

Politične stvari.

Sloga.

„Slov. Narodu“ se spoljubi, kazati nas v svojih poslednjih številkah svojemu občinstvu kot tiste, ki slogo podirajo. To je že tako njegova navada, da svoje lastne grehe na tuje rame valí. Naše nepremakljivo domoljubje je pa le predobro znano, kakor da bi ga taki manevri osumiti zamogli. Mi smo bili vedno za slogo, mi je nismo razdirali nikoli, toraj lahko preziramo take pisarije. Tudi prav lahko to prenašamo, če nam „Narod“ očita, da „otrobe vežemo“, ker jih noben list toliko vezal ni, ko „Narod“; naj le pomisli, kako je še pred letom, ali še pred pol leta pisal, — tako namreč, da ga nihče več od „Tagblatta“ razločiti ni mogel.

Pa pustimo vse to, bodimo veseli, da je pri vseh Slovencih prodrila srečno naša misel: da brez sloge nič ne opravimo. Ako bi bil „Narod“ nam nasproti vedno tako mirno pisal, kakor zdaj, in posebno, ako bi bil vedno tako odločno naroden, kakor je zdaj, — nikdar ne bi bilo prišlo do tistih burnih besedi med njim in med nami.

Mi bi ne bili domoljubi, kar vendar hočemo biti, ako bi v tem važnem trenutku, ko se tuje nam nemštvo ravno najbolj napenja, vničili našo narodnost in našo bodočnost, — ko bi v tem trenutku iz samoglavnih in strankarskih vzrokov razdirali slogo, katera se je začela — hvala Bogú! — med mislečimi rodoljubi povdarjati.

Ako premislimo, kako lojalno pišejo Nemci o Srbih in Hrvatih v primeri s pisavo o nas, če vidimo, kako drugim Jugoslovanom priznavajo pravico napredovanja in otresenja turškega jarma, — in kako nasprotno nam zanikujejo sedanost in prihodnost, ne moremo trenutek dvomiti o zadnjih namenih, katere z nami imajo, — če vidimo silovite poskušnje, katere se delajo za našo ugonobljenje in ponemčevanje v zadnjem času, ne smemo ne eno minuto dvomiti, da so nas vzeli v svoje kombinacije, in da so nam odkazali vso drugo bodočnost, ko drugim Jugoslovanom: poslednjim samostojnost, nam pa — vtelesenje v „rajh“ po geslu: „deutsch vom Belt bis zur Adria“. Kdor tega še ni sprevidel, ne moremo ga šteti med resne in jasnogledé politikovalce.

Kaj je naša bodočnost? Vsakega rodoljuba najslajše čutilo je — misel in upanje na našo lepšo bodočnost, kakor že Preširen poje: „da bode Kranjcem vreme se zvedrilo, jim milši zvezde, kakor zdaj sijale.“ Slabega

menikom pomešana zemlja, a vendar je tudi močvirna. Vzrok take močvirnosti nahaja se pa gotovo niže v zemlji, namreč da se pod lahko ilovčasto plastjo nahaja neka druga neprederljiva plast, katera vodi zaprečuje, da ne more globokeje plesti. Jako važno je dobiti ta vzrok, kajti od globočine one plasti odvisna je tudi potem globočina drenaže. Ravno tako važno je, ako močvirnost zemlje nareja kak podzemeljski studenec, da se dobi, ako mogoče, njegov izvir, in potem na pravem kraju napravi drenaža. Da spoznamo sestavo zemlje gledé njenih plasti, treba je, da napravimo na najnižih, kakor na najviših mestih zemljišča jarke po devet čevljev dolge, dva čevlja široke in 4 do 6 čevljev globoke. Ako se v tej globočini voda še ne najde, upotrebi se potem podzemeljski sveder, s katerim se lahko spoznava sestava zemlje, in kako globoko se nahaja plast, ki vode ne spušča v globočino.

Ko se je dobil vzrok močvirnosti, treba je spoznati tudi lego ali nagnenje zemljišča. Da se moremo prepričati o pravi legi, upotrebi se za to vodna tehničnica ali pa tudi ivel imenovana. S tem strojem lahko se razvidi največa in tudi najnižja lega zemljišča, kakor tudi njegovo nagnenje.

Naredi se potem načrt, po katerem se morajo delati jarki, v katere se polagajo drenažne cevi.

Jarki pri drenaži so trojni, in to 1. sušilni jarki, to so oni, v katere se polagajo najmanjše cevi, katere naravnost iz vseh krajev zemlje vodo vlečejo in jo odpeljavajo v nabiralni jarek. Ta jarek kakor tudi v njem položene cevi so nekoliko večji kot sušilni jarki in njihove cevi. Nabiralni jarki spojeni so z odpeljavnim jarkom, to je z jarkom, kateri vso vodo iz zemljišča izpeljava. Navadno je ta jarek odprt, akoravno je mnogo boljši, da se tudi v ta jarek polože drenažne cevi.

Lega ali nagnenje jarkov odvisno je od lege površja zemljiščinega. Ako je zemljišče že po naravi nekoliko nagnjeno, se lahko dá drenaža izpeljavati. Težji je pa, ako je zemljišče popolnoma vodoravno. Jarki morajo imeti potem pad, in sicer nikdar manjšega ne kot na 500 čevljev vsaj za 1 čevlj. Pri manjšem padu jarkov se voda slabo odteka, cevi se lahko z blatom napolnijo ter se odtek popolnoma zapreči. Če ima pa zemljišče nejednako lego, in da je njegovo površje celó veliko, se razdeli v več delov, in vsi nabiralni jarki potem spojijo z odpeljavnim jarkom. V obče pa velja pravilo, da se sušilni jarki naredé vedno proti oni strani, proti kateri zemlja najbolj visí, nabiralni jarki pa vedno na najnižji legi zemlje. (Dal. prih.)

Nove postave.

Ukaz ministerstva za poljedelstvo od 15. maja 1874, št. 4318,

s katerim se določila o porabi privatnih (necesarskih) žebcev za spuščanje ali plemenjenje dopolnujejo, nekoliko pa spreminjajo.

(Konec.)

12. Takih žebcev, katere so pri razdajanju konjerskih daril (premijev), ki je bilo pred dotično dobo spuščanja, poslavlili z državnim darilom, praviloma nij treba še posebej priganjati pred pregledovalno komisijo, da bi dovolila za omenjeno spustno dobo žebca spuščati.

Vendar naj gospodar takega žebca, predno ga porabi za spuščanje, gré k dotični pregledovalni komisiji ter naj, pokazavši jej spričo o prejetem darilu, poprosi, da mu dá dovolilo za spuščanje žebca.

Ako ni nobenega pomisleka, sme mu pregledovalna komisija brez družega izročiti dovolilni list, za katerega

prosi; ako pa kak pomislek najde, naj mu reče, da žebca prižene.

13. Ako se dovolilni list za žebca že prej dá, tako, da je do časa, ko se res začne spuščati, preteklo čez tri mesece, tedaj ima gospodar dolžnost, žebca, predno ga porabi za spuščanje, še enkrat po preskušnem živinskem zdravniku ali živinozdravnem kovaču, katerega politično okrajno oblastvo v to določi, preiskati dati, če je zdrav ali ni.

To, kar najde, in dan, katerega je ogledaval žebca, naj živinozdravni organ zapiše na dotični dovolilni list, ter mora gospodar, predno žebca začne spuščati, položiti ta list pred dotično politično okrajno oblastvo, da mu ga vidira.

14. Ako se v slučaju, omenjenem pod 13, ali pri mesečnem preiskovanju takega žebca po živinozdravniku, katero je zapovedano z ministerskim ukazom od 3. februarja 1866, pokaže kaka spotika, zaradi katere ni več dopustiti, da bi se tisti žebec dalje rabil za plemenilo, tedaj naj preiskovalec to porabo ustavi ter precej naznani to dotičnemu županu, da bode čul nad izpolnitvijo, in pa političnemu okrajnemu oblastvu, da dovolilo nazaj vzeti dá.

15. Politično deželno oblastvo, dogovorno z deželno komisijo za konjerske reči (oziroma s kmetijsko družbo), sme dopustiti ta izimek od občne dolžnosti, katera po gori omenjenem ministerskem ukazu velja zastran dovolila pri žebcih za denar spuščanih, da namreč ne potrebujejo takega dovolila tisti, ki imajo svoje kobilarije, če hočejo svoje žebce pripuščati h kobilam za pleme iz kake druge kobilarije, niti gospodarji angleških čistokrvnih žebcev, če jih hočejo pripuščati k tujim kobilam. Samo po sebi se razume, da pri tem morajo zdravstveni oziri popolnoma zadovoljevati.

16. Političnemu deželnemu oblastvu je prepuščena skrb za to, da se spustni lističi in vpisniki po zapovedanem obrazci natisnejo ter gospodarjem takih žebcev dá na znanje, kje lahko dobodo teh tiskovin, kolikor potrebujejo.

Državna blagajnica se zaradi tega ne sme obremenjati.

17. Politična oblastva naj skrbé, da se ta določila in zlasti tudi določila s kraja v misel vzetih ministerskih ukazov na tanko izpolnujejo, kolikor poslednja niso predrugačena s pričujočim ukazom, ter naj sosebno čujejo in svojim podstojnim nadzornim organom vevavajo čuti nad tem, da se vsak slučaj brezoblastne porabe žebcev brez dovolila ali brezoblastne hoje z žebci od enega v drug kraj zaradi spuščanja, in tako tudi vsak slučaj spuščanja žebcev, ki imajo nalezljivo bolezen na sebi, brez odloga vzame v razpravo, kakor postave pišejo.

18. Preklicujeta se §§. 3 in 4 za Česko izdanega ukaza poljedeljskega ministerstva od 17. avgusta 1870 o tem, kako postopati pri podeljevanju dovolil za spuščanje privatnih žebcev.

Starozgodovinske stvari.

Samo, kralj slovenski.

Ko je v zadnji čitalnični „besedi“ naš moški zbor pél lepo Försterjevo kompozicijo „Samo“, slišali smo željo, naj bi „Novice“ kaj povedalo o bivšem „slovenskem kralji“, ker marsikdo o njem, razen imena, družega ne vé.

Radi vstrezamo tedaj tej želji in našim bralcem podamo prepis iz „Dogodivšine Štajerske zemlje“ od Antona Krempl-a, ki v 2. razdelku zgodovinske